

**DIT IS HET JAARVER-
SLAG 2023 VAN HET
EKWC, HET EURO-
PEES KERAMISCH
WERKCENTRUM, DAT
ZICH INZET VOOR
DE ONTWIKKELING
VAN KERAMIEK IN DE
KUNSTEN.**

VOORWOORD

Geertje Jacobs

Al ver voor onze jaartelling werd in alle delen van de wereld keramiek vervaardigd. Duizenden jaren lang hebben keramisten zich aan weten te passen aan veranderende omstandigheden. Of die nou veroorzaakt werden door het klimaat, door de toe- of afname van de vraag naar specifieke producten, door schaarste van bepaalde ingrediënten of energiebronnen: de techniek overleefde en vond een nieuwe weg. Dit is de uitzonderlijke kracht van keramiek.

Het afgelopen jaar werd maar al te duidelijk hoe veranderingen van buiten van grote invloed kunnen zijn op ons proces en onze werkplaats. Onze energie- en materiaalkosten stegen de afgelopen jaren exponentieel. Dit zorgt voor een extra urgentie om nieuwe, creatieve oplossingen te verzinnen voor onze manier van werken. Wij slaan de komende jaren dan ook een nieuwe weg in, die past bij de uitdagingen van deze tijd. We streven naar een omslag van werken met ruimte voor onderzoek en ontwikkeling, een bredere aansluiting op maatschappelijke vraagstukken en een meer ecologisch verantwoorde manier van werken in het kernproces.

De aantrekkingskracht van keramiek was in 2023 onverminderd sterk. Dit is terug te zien in de vele aanmeldingen tijdens de open call: 350 maar liefst. Het afgelopen jaar namen 65 deelnemers vanuit de hele wereld deel aan ons residentieprogramma. Er kwamen verrassende, inspirerende en uitdagende projecten voorbij. Veel van deze projecten zijn of worden getoond in musea, op beurzen en in galeries in Nederland en ver daarbuiten.

We hebben in het afgelopen jaar nieuwe plannen geformuleerd, maar er is ook een aantal projecten afgerond. Zo is de winkel, gerund door vrijwilligers, in 2023 opnieuw

opgezet en ingericht. Ook de horeca is in korte tijd vernieuwd. Samen met horecaondernemster Annemieke de Riet hebben we de koffiebranderij en het café nieuw leven in geblazen. De burgemeester van Oisterwijk, Hans Janssen, opende in oktober het café en de winkel en sindsdien weten steeds meer bureaus en bezoekers ons te vinden. Er vond dit jaar nog een opening plaats: het Soundlab werd opgeleverd, dé plek waar kunstenaars en muzikanten de relatie tussen keramiek en geluid kunnen onderzoeken. Deze plek hebben we mede kunnen realiseren dankzij de steun van ons netwerk en de vele donateurs die een bijdrage hebben geleverd tijdens de crowdfundingactie.

Het was echter ook het jaar waarin we afscheid hebben moeten nemen van Thomas Eyck. Na een kort ziekbed overleed Thomas op 4 juli 2023 in zijn geliefde Easternijtsjerk. Thomas heeft zich vele jaren als bestuurder en lid van de raad van toezicht ingezet voor het EKWC. Wij zijn zeer dankbaar dat we vele jaren hebben mogen genieten van zijn waardevolle bijdrage, positieve energie en vooral zijn grote liefde voor kunst, design en vakmanschap. Hij wordt gemist.

Tot slot een woord van dank. Dank aan alle kunstenaars, ontwerpers en architecten – de mensen die de prachtige projecten ontwikkelen in het EKWC. Dank aan het Ministerie van OCW en de Provincie Noord-Brabant voor hun bijdrage en steun. Dank aan alle onderwijspartners en samenwerkingspartners. Maar vooral dank aan alle medewerkers, freelancers, de Raad van Toezicht en de vrijwilligers van het EKWC. Zonder jullie toewijding, inzet, energie en creativiteit zou het EKWC niks voorstellen.

2

Anina Major (BA)

Toelichting

In dit verslag wordt – naast een uiteenzetting van de financiële positie van het EKWC en een beknopte beschouwing van de stand van zaken binnen de organisatie – een overzicht gegeven van de activiteiten die in 2023 hebben plaatsgevonden.

DE ARTIST IN RESIDENCE

KERNACTIVITEIT 1

De deelnemers

De kern van het EKWC blijft het succesvolle residency-programma van drie maanden, waarbij het ontwikkeltraject van de individuele kunstenaar centraal staat. Een van de sterkste aspecten van dit programma is de verdieping met een extreem hoge intensiteit. De meeste deelnemers hebben een succesvolle praktijk, maar meestal geen of nauwelijks ervaring met keramiek. Het zijn mensen met uiteenlopende achtergronden en disciplines, op zoek naar een nieuwe impuls binnen hun artistieke proces of professionele ontwikkeling. Ze hebben een eigen,

sterke, inhoudelijke visie op hun project en dit is leidend binnen het proces, de techniek volgt. Er volgen drie maanden met hoge pieken en diepe dalen. De deelnemers blijven het onmogelijke vragen van zichzelf, de klei en de adviseurs – en zorgen daarmee voor verrassingen en vooruitgang. Juist door deze aanpak worden nieuwe stappen gemaakt, zowel artistiek als technisch.

Dit jaar ontvingen we 65 deelnemers. Hiermee voldoen we aan de prestatienorm van zowel de Provincie Noord-Brabant als het Ministerie van OCW.

Tzu-Ni Hung (TW)

	WP*	Nat.	Geb. jaar	m/v	Deelnemers 2023	Periode
1	BR	BR	1979	m	Luiz Roque	5 jan - 29 mrt 2023
2	NL	NL	1966	m	Laurent Malherbe	12 jan - 5 apr 2023
3	NL	NL	1992	m	Wessel Verrijt	12 jan - 5 apr 2023
4	FR	FR	1962	v	Gabrielle Wambaugh	19 jan - 15 mrt 2023
5	NL	KR	1989	m	Ottokaj Iroke	26 jan - 19 apr 2023
6	NL	NL	1980	m	Jan Bokma	26 jan - 19 apr 2023
7	NL	NL	1983	v	Fleur van Dodewaard	2 feb - 26 apr 2023
8	NL	NL	1989	m	Guido v.d. Linden	2 feb - 26 apr 2023
9	BE	BE	1985	v	Sharon Van Overmeiren	9 feb - 3 mei 2023
10	DE	DE	1981	v	Dorothea Nold	16 feb - 10 mei 2023
11	NL	KR	1984	m	Inup Park	16 feb - 10 mei 2023
12	CN	CN	1963	m	Wan Liya	23 feb - 3 apr 2023
13	NL	KR	1991	m	Junghun Kim	23 feb - 17 mei 2023
14	NL	CN	1988	v	Jiajia Qi	2 mrt - 24 mei 2023
15	BE	NL	1989	m	Arian de Vette	9 mrt - 31 mei 2023
16	TW	TW	1984	m	Chen Yu Chen	16 mrt - 7 jun 2023
17	NL	NL	1980	v	Marieke Coppens	30 mrt - 21 jun 2023
18	NL	DK	1986	v	Sissel Marie Tonn	30 mrt - 21 jun 2023
19	DE	DE	1979	m	Harry Hachmeister	6 apr - 28 jun 2023
20	IL	IL	1994	m	Uriel H. Caspi	6 apr - 28 jun 2023
21	DAE	EC	1998	m	Martin Ayala Chavez	13 apr - 7 jun 2023
22	DAE	KR	1991	v	Yujin Joung	13 apr - 7 jun 2023
23	SP	SP/GB	1983	m	Carlos Monleon	20 apr - 12 jul 2023
24	DE	US	1978	v	Madeline Stillwell	27 apr - 19 jul 2023
25	NL	LT	1984	v	Ruta Butkute	27 apr - 19 jul 2023
26	BE	TW	1987	v	Psei Hsuan Wang	4 mei - 26 jul 2023
27	FI	FI	1983	m	Timo Tuhkanen	11 mei - 2 aug 2023
28	CA	CA	1971	v	Linda Sormin	18 mei - 9 aug 2023
29	US	US	1977	v	Jaclyn Mednicov	25 mei - 16 aug 2023
30	US	US	1975	m	Brian Anderson	25 mei - 16 aug 2023
31	NZ	NZ	1957	v	Madeleine Child	1 juni - 23 aug 2023
32	US	BA	1981	v	Anina Major	22 juni - 13 sep 2023
33	FR	FR/CA	1985	m	Xavier Orssaud	22 juni - 13 sep 2023

34	NL	GB	1985	m	Daniel Mullen	6 juli - 27 sep 2023
35	NL	NL	1961	v	Manita Kieft	6 jul - 2 aug 2023
36	GB	GB	1982	v	Ranti Bamgbala	29 jun - 20 sep 2023
37	DE	DE	1964	v	Caro Suerkemper	20 jul - 11 okt 2023
38	NL	MX	1996	m	Ramon Jimenez Cardenas	10 aug - 1 nov 2023
39	DE	DE	1989	v	Lena Kaapke	1 aug - 22 aug 2023
40	NL	AR	1980	v	Tamara Kuselman	3 aug - 25 okt 2023
41	DE	DE	1992	v	Kira Fröse	10 aug - 1 nov 2023
42	FR	FR	1962	v	Gabrielle Wambaugh	10 aug - 6 sep 2023
43	NL	NL	1991	m	Jonat Deelstra	17 aug - 8 nov 2023
44	UK	SP	1981	v	ACE/ Attua Aparicio	24 aug - 15 nov 2023
45	NL	NL	1998	v	Larissa Esvelt	31 aug - 22 nov 2023
46	NL	NL	1956	m	Marien Schouten	7 sep - 29 nov 2023
47	TW	TW	1991	v	Wen-Hsuan Lin	7 sep - 29 nov 2023
48	TW	TW	1989	v	Hung Tzu Ni	7 sep - 29 nov 2023
49	NL	TU	1984	m	Özgür Atlagan	14 sep - 6 dec 2023
50	NL	NL	1971	m	Arjan van Helmond	14 sep - 6 dec 2023
51	NL	KR	1989	v	Yun Choi	5 okt 2023 - 3 jan 2024
52	NL	IT	1994	v	Matilde Patuelli	12 okt 2023 - 10 jan 2024
53	NL	BE	1993	v	Elena Giolo	26 okt 2023 - 24 jan 2024
54	NL	IT	1976	m	Dominico Mangano	2 nov 2023 - 29 nov 2023
55	NL	NL	1992	v	Marte Haaster	2 nov 2023 - 3 jan 2024
56	NL	PL	1981	v	Anna Orlikowska	2 nov 2023 - 31 jan 2024
57		MX	1993	v	Victoria Pacheco	9 nov 2023 - 7 feb 2024
58	NL	FR	1994	v	Carla Joachim	9 nov 2023 - 7 feb 2024
59	NL	NL	1953	m	Leo van Vegchel	16 nov 2023 - 13 feb 2024
60	NL	PT	1981	v	Ana Guedes	23 nov 2023 - 21 feb 2024
61	CH	CH	1990	m	Julian Vogel	30 nov 2023 - 28 feb 2024
62	NL	NL	1983	v	Mette Sterre	30 nov 2023 - 28 feb 2024
63	FR	NL	1984	m	Pieter van der Schaaf	30 nov 2023 - 28 feb 2024
64	CA	IR/CA	1981	m	Hadi Jamali	7 dec 2023 - 6 mrt 2024
65	CA	CA	1984	v	Reihan Ebrahimi	7 dec 2023 - 6 mrt 2024

5

Selectie door twee commissies

Sinds eind 2022 is de selectieprocedure voor deelnemers aangescherpt: alle aanmeldingen worden voortaan door twee commissies beoordeeld. Vooraf zijn diverse selectiecriteria vastgesteld. De eerste ronde wordt gedaan met een interne commissie; in de tweede ronde worden de ingediende werkplannen en CV's nog- maals beoordeeld door een tweede commissie met interne en externe deskundigen. Chequita Nahar, Head of Programme Fine Art & Design bij Zuyd Hogeschool, Martijn Nieuwenhuyzen, directeur museum De Pont, en kunstenaar (en oud-resident) Marien Schouten namen plaats in deze commissie.

Enkele resultaten

De brede maatschappelijke waardering voor keramiek blijkt uit tentoonstellingen, collectie-aankopen van musea in binnen- en buitenland en de kunstbeurzen. In 2023 bijvoorbeeld werd het Razziamonument van EKWC-alumna Anne Wenzel in Rotterdam onthuld, en plaatste Maartje Korstanje drie sculpturen in de gemeente Apeldoorn, gemaakt in het EKWC. Ook werd er in 2023 werk vervaardigd dat begin 2024 te zien was op Art Rotterdam, zoals het werk van Mirtha

Klück en Maaïke Kramer (genomineerde voor de NN award). Voor velen droeg de *residency* op het EKWC bij aan de ontwikkeling van hun carrière. Een aantal werken kreeg een plaats in musea en galleries: zo werd het werk van Sigrid Calon getoond bij Galerie Vivid op Art Rotterdam en werd het daarna aangekocht door het Design Museum in Den Bosch. Het werk *Carbon Copies* van Keeley Haftner, was te zien in het Nationaal Keramiekmuseum Princessehof in Leeuwarden en Linda Sormins werk in het Mass MoCa in de Verenigde Staten. Architect Laura van Santen ontwikkelde tijdens haar residentie een tegel voor haar triaxiale glazuurproeven. Deze worden nu geproduceerd en verkocht bij keramiekwerkplaats Cor Unum en zijn gebruikt voor de bar van het nieuwe café in het EKWC. Ook het in het EKWC ontwikkelde werk van Bas Kusters ging hier in productie. Naast de residenties gingen we met twee kunstenaars een samenwerking aan. Bram van Leeuwenstijn realiseerde prachtige lampen voor het EKWC en geluidskunstenaar Elise 't Hart registreerde deze zomer de geluiden van het EKWC. Deze geluiden krijgen de oud-deelnemers mee naar huis als herinnering aan hun verblijf in Oisterwijk.

Koos Buster (NL)

RESEARCH

KERNACTIVITEIT 2

Sinds de beginjaren van het EKWC staat onderzoek centraal. Aan elke residentie is een onderzoekstraject van de deelnemer gekoppeld. Iedere periode worden er artistiek en technisch nieuwe stappen gezet en groeit de kennis van zowel de deelnemers als de adviseurs. De komende vier jaar gaan we, naast dit proces, aan de slag met een eigen onderzoeksagenda. De impuls aan de researchfunctie is een belangrijke stap in het toekomstbestendig maken van het EKWC. We onderscheiden drie specifieke onderzoeksthema's: Building with clay, Sustainability & Circularity en het Soundlab. Met Building with Clay starten we in 2024. Binnen de andere twee onderzoeksgebieden zijn in 2023 de eerste stappen gezet.

Soundlab

Keramiek, muziek en geluid komen samen in het Soundlab. Het EKWC biedt componisten, geluidskunstenaars en muzikanten de mogelijkheid om met de klank van keramiek aan de slag te gaan. In 2023 werkten onder andere Pierluigi Pompei, Elise 't Hart, Carlos Monleon en Timo Tuhkanen in de nieuwe ruimte. Het Soundlab groeit uit tot een ontmoetingsplek én platform. In de geluids- en keramiekstudio wordt niet alleen gewerkt, het is ook een zaal voor optredens en uitvoeringen. De ruimte is net geopend en de komende jaren investeren we in onze positie op het gebied van geluid en de beeldende kunsten. Aan het lab wordt een fysieke geluidsbibliotheek toegevoegd, die op dit moment in ontwikkeling is. Wij breiden onze kennis uit en zoeken binnen Nederland samenwerking met partners als de Willem II Studio's,

November Music en festival Gaudeamus. In tweede instantie verbreden we ons internationale kennisnetwerk.

Sustainability & Circularity

Het EKWC heeft zich als doel gesteld om de onderdelen van het keramische proces te verduurzamen. Veel grondstoffen zijn schaars of niet duurzaam in delving, transport of gebruik. Daarnaast maken de explosief gestegen kosten van energie en grondstoffen een omslag nog urgenter. Het ontwikkelen van bruikbare alternatieven vraagt om meerjarig, tijdsintensief onderzoek. Alle onderdelen van het keramische proces, zoals kleisoorten, glazuurrecepten en stooktemperaturen, zijn zorgvuldig op elkaar afgestemd, waardoor elke aanpassing gevolgen heeft voor de andere stappen in het proces. We starten onder andere onderzoekstrajecten op rondom:

- klei uit gerecycled materiaal
- glazuuringrediënten uit reststromen
- efficiënte, zuinige stookprogramma's
- hergebruik van water en gips voor de malen

Deze onderzoeken dragen bij aan de ambitie van het EKWC om in 2050 alleen met gerecyclede ingrediënten te werken en 60% circulair te zijn. We willen aantonen wat er mogelijk is, *to lead by example*, om duurzaamheid vanzelfsprekend te maken voor onze residenten en voor externe partijen die tegen dezelfde uitdagingen in hun kernproces aanlopen.

Eerste stap: de mallen

Een van de eerste onderdelen die we hebben opgepakt is het onderzoek naar de mallen. We doen onderzoek naar nieuwe materialen en methodes waarmee we mallen kunnen maken voor keramiek. In 2023 namen we afscheid van het materiaal piepschuim en gingen we op zoek naar nieuwe materialen voor lichtere mallen. Zo ontwikkelen we gipsmallen met vijftig procent minder gips en gaan we karton en zaagsel (tot nu toe gezien als afvalstoffen uit de werkplaats) gebruiken als grondstof voor mallen en positieve vormen. Tevens kunnen we modellen frezen uit waxblokken die op lage temperatuur onsmelbaar zijn, waarbij we alle vrijgekomen, gefreesde snippers én het gefreesde model zelf weer kunnen onsmelten voor een volgend project, waardoor we een volledig circulaire productiestroom krijgen. Daarnaast zijn we gestart met onderzoek hoe we biomaterialen geschikt kunnen maken voor 3d-printen, zodat we deze kunnen gebruiken om er mallen mee te maken - waarbij we de mal ofwel weer als pellets kunnen hergebruiken als printmateriaal, of als composteerbaar materiaal in onze tuin kunnen gooien. Zonder ook maar één deeltje microplastic. De eerste resultaten zijn veelbelovend en kunnen ook op grotere schaal toegepast worden.

Kennisdeling & digitaal bereik

Het vrij delen van onze kennis, recepten en werkwijzen zit vanaf het ontstaan van het EKWC in ons model. Wij hanteren een *open source* werkwijze met als doel sneller en beter onderzoek te kunnen doen. Het afgelopen jaar hebben we gestaag doorgewerkt aan het digitaal ontsluiten van het bestaande deelnemersarchief. Dit wordt gedaan door een team van trouwe vrijwilligers. We hopen ons de komende jaren meer te kunnen richten op het digitaal borgen en delen van onze keramische kennis. Dit is echter afhankelijk van externe financiering.

EKWC-adviseurs

In het EKWC zijn onze adviseurs de sleutelfiguren. Ze beschikken zonder uitzondering over brede en hoogwaardige keramische kennis en over aanvullende specialistische kennis. Daarnaast hebben EKWC-adviseurs de sociale en educatieve vaardigheden om een diverse groep van residenten optimaal te begeleiden. Hun professionele ontwikkeling is essentieel en daarom zijn we in 2023 gestart met het opzetten van individuele en gezamenlijke programma's op ter bevordering van de vakdeskundigheid met aandacht voor:

- toename van technisch onderzoek (EKWC Research).
- ontwikkeling van educatieve, vakinhoudelijke en communicatieve vaardigheden (door middel van coaching) om de diverse groep residenten nog beter te begeleiden

De ervaring heeft ons geleerd dat de aanwezige kennis bij de adviseurs beter geborgd en overgedragen moet worden. Aan de ene kant speelt digitalisering hierin een belangrijke rol, aan de andere kant is het opleiden van nieuwe adviseurs een aandachtspunt. Het tegengaan van een kennisgat door vergrijzing is een urgent vraagstuk voor meerdere kunstenaarswerkplaatsen. We verkennen de (inter)nationale mogelijkheden voor aanvullende subsidies om een opleidingsprogramma te ontwikkelen waarbij jong talent intern – door huidige, ervaren krachten – wordt opgeleid tot adviseur.

7

Onderzoek nieuwe materialen voor mallen

PUBLIK & EDUCATIE

Het EKWC wist ook dit jaar door zijn mix aan aanbod en activiteiten een zeer gelaagd publiek te bereiken. Van lokale bezoekers tot specialisten en experts uit de hele wereld. We hebben een prachtige ruimte in het pand, die flexibel ingezet kan worden voor tentoonstellingen, presentaties en eigen projecten. Deze ruimte verhuren we steeds vaker aan derden. Voor bijzondere ontvangsten, heidagen, concerten en fotosessies.

De Test Cases die het EKWC vier keer per jaar houdt trokken in 2023 ca. 1.600 enthousiaste bezoekers. Lokale en nationale bezoekers krijgen tijdens zo'n dag de unieke gelegenheid om de werkplaats te bezoeken en in gesprek te gaan met de kunstenaars in

hun studio's. De EKWC-winkel, gerund door vrijwilligers, is in 2023 opnieuw opgezet. Bij de selectie van de producten staan de makers-(oud-)residenten centraal én het werken met klei en keramiek. Ook de horeca is in korte tijd vernieuwd. Samen met een jonge horecaondernemer uit de buurt hebben we de koffiebranderij en het café nieuw leven in geblazen. Sindsdien weten steeds meer bezoekers en vooral mensen uit de buurt ons te vinden.

Met bovengenoemde activiteiten kunnen we steeds meer inkomsten genereren, maar ze leveren vooral een belangrijke bijdrage aan het verbreden van onze (naams) bekendheid.

Marketing & media

Het EKWC heeft geen staffunctie voor marketing & PR. De oud-residenten van het centrum zijn onze belangrijkste ambassadeurs. Het steeds groter wordende netwerk van enthousiaste alumni zorgt voor steeds meer zichtbaarheid en bekendheid. De inzet van dit netwerk is niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk. Samen met deze alumni, de inzet van *social media* en ons eigen netwerk bereiken we onze belangrijkste doelgroepen. Inmiddels hebben we 13.000 Instagramvolgers. De landelijke en internationale zichtbaarheid werd tevens vergroot door een aantal mooie artikelen en interviews in de traditionele media, zoals een groot artikel in NRC Handelsblad en een twee uur durend interview op de Londense radiozender Resonance FM. Plaatselijke kranten zorgden voor regionale zichtbaarheid.

Educatie

Educatie is de belangrijkste pijler van het EKWC. De deelnemers van de residentie komen naar het EKWC om in korte tijd te leren werken met klei. Onze primaire educatieve activiteit is dan ook het begeleiden van de *artists in residence*. Omdat we een sterk voorstander zijn van een doorlopende leerlijn en het voor een werkplaats van groot belang is te investeren in toekomstig talent, ontvingen wij ook het afgelopen jaar weer meer leerlingen en studenten van alle onderwijsniveaus, van lokaal tot internationaal en van praktisch tot specialistisch technisch-theoretisch:

- Lagere en middelbare scholen uit Oisterwijk die het programma Keramiekkijkers volgden.
- Studenten van opleidingen waarmee we intensief samenwerken, zoals MBO Sint Lucas Creatief Vakmanschap Eindhoven,

HBO Fontys Eindhoven, Radboud UMC Nijmegen en Design Academy Eindhoven.

- Met de Design Academy Eindhoven is de band hecht. Jaarlijks vinden twee masterstudenten van de richtingen Contextual Design en Social Design de weg naar Oisterwijk om daar hun master-werkstuk te maken. Ook in 2023 selecteerde een commissie van docenten van de academie en adviseurs van het EKWC twee ambitieuze studenten Martin Ayala Chavez en Yujin Joung, die succesvo een residentie in het EKWC hebben afgerond.
- MBO Sint Lucas Creatief Vakmanschap
- Ook dit jaar liep er een student van de opleiding creatief vakman stage in het EKWC. Deze ondersteunde de technisch adviseurs in de dagelijkse werkzaamheden, hielp bij de begeleiding van de deelnemers en voerde on- derzoek uit
- Afgestudeerde jonge kunstenaars Valya Prytula (Oekraïne) en Brooke Marrisett (Canada), die ieder een door het EKWC gecreëerde assistent-plek kregen.
- Studenten van Nederlandse academies (Jan van Eyck Academie, St. Joost Academie, HKU, en de KABK) en buitenlandse kunstacademies (België, Denemarken, Zweden, Duitsland, Zwitserland en Frankrijk).

Samenwerking

Het EKWC werkt samen met uiteenlopende partners op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Deze samenwerkingen gaan wij aan zowel om onze kennis te delen als om onze eigen kennis te versterken en te verbreden. Een aantal voorbeelden uit het afgelopen jaar:

Opening nieuwe inrichting winkel en horeca

Lokaal

- We werkten samen met Noord-Brabantse kunstenaarswerkplaatsen als Make Eindhoven, Cor Unum en het Textiellab. Soms combineren kunstenaars hun werkperiode in Oisterwijk met een werkperiode in het Textiellab. De Amerikaanse ontwerper Brian Anderson is hier een voorbeeld van.
- We organiseerden activiteiten met en voor de gemeente Oisterwijk en de Provincie Noord-Brabant. Denk hierbij aan bijeenkomsten, ontvangsten, uitvoeringen, maar ook de nieuwjaarsreceptie van de Gemeente Oisterwijk.
- De afgelopen jaren zijn we in het archief en in de winkel samen gaan werken met vrijwilligers, die voor een sterke relatie en lokale binding zorgen.

Nationaal

In Nederland heeft het EKWC een sterke richtinggevende positie. De afgelopen jaren:

- adviseerde het EKWC bedrijven, kunstacademies en musea;
- is er regelmatig overleg en uitwisseling van residenten met de andere Nederlandse (post)academische instellingen;
- is er overleg en uitwisseling met musea, fondsen en presentatie-instellingen over samenwerkingsprojecten en residenten. In 2023 waren dit onder andere Keramiekmuseum Prinsessenhof, Museum Prinsenhof Delft, museum De Pont, het Coda museum en Museum Boijmans Van Beunigen. Met de fondsen verkenden we in 2023 hoe we beter en meer samen kunnen werken. Ook dit jaar werden kunstenaars door het Cultuurfonds en de stichting Achterbergh Domhof gesteund in hun residentie. Het Cultuurfonds zorgde zelfs voor meer middelen, zodat we meer kunstenaars aan een beurs kunnen helpen. Met stichting Stokroos is afgesproken om ook naar een structurele samenwerking te gaan. De stichting is voornemens jaarlijks 5-8 kunstenaars te ondersteunen. Deze samen-

werking start in 2024. Het Fonds kwadraat biedt een versimpelde procedure voor rentevrije leningen voor EKWC deelnemers. Er lopen nog gesprekken met andere fondsen. Wij, en vooral de kunstenaars, zijn de fondsen erg dankbaar voor de extra steun.

Internationaal

Het EKWC was in 2023

- actief deelnemer aan internationale samenwerkingsverbanden en netwerken.
- nam zitting in adviesraden voor tentoonstellingen en kunstbeurzen in Frankrijk, België en Italië.
- In contact met onze focuslanden Japan, China en Taiwan. We werkten samen met verschillende organisaties en ambassades om de banden te versterken, kennis uit te wisselen en het EKWC te positioneren. Geertje Jacobs ging mee op een diplomatieke reis rondom keramiek, georganiseerd door de Chinese ambassade in Beijing en Dutch Culture, naar Jingdezhen. Deze reis is met name gericht geweest op het uitbreiden van ons netwerk en het afronden van lopende projecten.
- in staat om de samenwerking met Taiwan en Spanje te verlengen. Beide landen steunen residentieplekken voor kunstenaars. In 2023 startte ook de samenwerking met de *Nouveau Grand Tour*. Binnen dit samenwerkingsproject krijgen jaarlijks twee Franse, jonge kunstenaars een plek in het EKWC.

Financiën

Het EKWC presenteerde eind 2022 een negatieve begroting voor het jaar 2023. Het hele jaar hebben we investeringen en projecten uitgesteld in afwachting van eventuele extra steun vanuit OCW. In oktober kregen we het goede nieuws dat we in 2023 en 2024 260.000 euro extra krijgen om de hoge energieprijzen op te vangen en konden we gelukkig verder. De explosief gestegen gas- en energieprij-

10

Ottokaj Iroke (KR)

zen, maar ook de grondstoffenprijzen maakten de financiële positie van het EKWC soms ronduit nijpend. Hierdoor was het verlagen van de eigen bijdrage voor de residenten onhaalbaar. Sterker nog: een verhoging van wege gestegen materiaal- en energiekosten bleek onvermijdelijk. De indexering van de salarissen voor medewerkers – al sinds 2012 niet uitgevoerd – is in 2023 weer toegepast.

Los van de gestegen energiekosten en de tijdelijke extra steun is het echter evident dat de huidige jaarlijkse subsidie en overige inkomsten niet voldoende zijn om het instituut op een duurzame manier draaiende te houden. Om onze ambities op gezonde wijze uit te voeren is een extra BIS-bijdrage nodig, die is opgenomen in de aangevraagde begroting 2025-2028. Daarnaast zijn we op zoek naar andere mogelijkheden voor financiering.

VERDUURZAMEN VAN HET GEBOUW

Energiebesparende maatregelen

Met een extra lening maakten we eind 2021 een start met maatregelen om de energiekosten structureel te verlagen, zoals verdere isolatie van het gebouw, en het installeren van warmtepompen en zonnepanelen. 2023 was het eerste volledige jaar met deze nieuwe installaties.

Verbruik gas 2022: 133.000 m3

Verbruik gas 2023: 100.000 m3

Vershil ongeveer 25%

Verbruik elektra 22: 239.000 kwh

Verbruik elektra 23: 227.000 kwh

Vershil ongeveer 5%

De teruglevering van de elektra was 2000 kwh. Dit duidt erop dat we veel meteen verbruiken in plaats van terugleveren. Dat is gunstig met het oog op het afbouwen van de salderingsregeling. De besparing op gas is aanzienlijk. Omdat we niet wisten of we steun zouden krijgen is de verwarming nauwelijks aan geweest en stond de temperatuur altijd laag.

In 2023 zijn we begonnen met het verzamelen van alle data van onze machines en installaties voor een goede 0-meting. In 2024 verwachten we deze vast te kunnen stellen, zodat we meer inzicht en grip krijgen op het besparen van energie.

Recycling en hergebruik

We proberen zoveel mogelijk restmateriaal opnieuw te gebruiken. Dit geldt voor de klei, het hout en het karton. We namen in 2023 afscheid van het werken met piepschuim, maar

gebruikten de laatste resten om het Soundlab te voorzien van akoestische panelen. Inmiddels zijn we tevens zeer bekwaam in het repareren van onze apparaten. Dit geldt voor de apparatuur die we in de werkplaats gebruiken, maar ook voor de huishoudelijke apparaten. We doen bijna alles zelf en als er iets onherstelbaar is, dan kopen we een waardige vervanger van goede kwaliteit, die lang meegaat en eenvoudig te herstellen is.

DE DRIE CODES

FAIR PRACTICE

Het EKWC verwelkomt deelnemers van verschillende genders en leeftijden en met verschillende culturele, sociaal-economische en geografische achtergronden. Ze inspireren elkaar en leren elkaar waarderen. Om dat te faciliteren deden we in 2023 mee aan een pilot van het Fair Practice Lab rondom diversiteit en inclusie. Voor het EKWC-team leverde het waardevolle inzichten op, én de

aanmoediging te blijven werken aan een inclusieve benadering. Als culturele instelling met sterke lokale verbindingen ligt een deel van de sociale waarde van het EKWC in taken als educatie, de inzet van vrijwilligers en de ruimte voor ontmoetingen. Daarnaast kunnen de residenten vanuit hun artistieke praktijk ongebruikelijke verbindingen tot stand brengen tussen mensen: kunst verbindt.

Wessel Verrijt (NL), H3H biënnale

12

We volgen hierbij de kernwaarden van de **Fair Practice Code**:

Solidariteit

- Het EKWC zet zich in voor een eerlijke vergoeding en behandeling en gelijke ontwikkelingsmogelijkheden. Dit doen we zowel voor ons team en de zzp'ers als voor de residenten:
- Intern kijken we opnieuw naar de indexatie van salarissen van het personeel op basis van de HBO-CAO.
- Om specifieke kennis in huis te halen werken we regelmatig samen met freelancers. We betalen hen een eerlijke fee i.p.v. rock bottom-tarieven.
- Het is ons streven de residentie ook toegankelijk te houden voor talentvolle potentiële deelnemers met beperkte financiële middelen.
- Daarnaast zijn wij lid van diverse landelijke overleggen, zoals het overleg met de andere postacademische instellingen, Kunsten '92 en De Kunst van Brabant, waarin we een bijdrage leveren aan een gezamenlijke lobby voor de sector.

Duurzaamheid

Het EKWC legt de focus op de gezonde bedrijfsvoering op de lange termijn. Er is meer aandacht voor scholing, coaching en de ontwikkeling van het personeel.

Vertrouwen

Sociale veiligheid is een belangrijk aandachtspunt. Het is een onderwerp dat we regelmatig bespreken met het team van adviseurs, zowel tijdens het coachingstraject

als in de wekelijkse overleggen. Daarnaast wordt het altijd besproken en geëvalueerd met de residenten. Er zijn twee vertrouwenspersonen bij wie zowel de deelnemers als de medewerkers terecht kunnen.

Diversiteit en transparantie

- Diversiteit en inclusiviteit voor residenten: we bieden een inclusieve en veilige woon-/werkplek, waar diversiteit actief nagestreefd wordt. Zo is het EKWC bijvoorbeeld de enige residentie waar kunstenaars van alle leeftijden terechtkunnen. In 2023 zijn we gestart met het voorbereiden van een residentie voor een kunstenaar met een verstandelijke beperking. We kijken uit naar zijn komst in 2024 en zorgen voor een zorgvuldige begeleiding.
- Diversiteit en inclusiviteit binnen de organisatie: we streven naar diversiteit onder de staf, in de Raad van Toezicht en de selectiecommissie. Dit vormt een belangrijk aandachtspunt bij werving, instroom en doorstroom.

DE GOVERNANCE CODE CULTUUR IN HET EKWC

Het EKWC onderschrijft de acht principes van de Governance Code Cultuur. We inventariseerden in 2023 de volgende aandachtspunten:

- Tav punt 5, *de verantwoordelijkheid van bestuur*: met de komst van een nieuwe directeur-bestuurder is er een aanpassing van de artistiek-inhoudelijke koers ingezet. Om draagvlak te creëren worden zowel de Raad van Toezicht als de medewerkers, maar ook externen betrokken.
- tav punt 5, *de verantwoordelijkheid van bestuur*: gezien de beperkte omvang van de staf is het voor het bestuur (de directeur-bestuurder) lastig om intern taken, aandachtsgebieden en verantwoordelijkheden te verdelen en te borgen. We kijken opnieuw naar onderlinge taak-, verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsverdeling en leggen de werkwijze vast in het bestuursreglement.
- Tav punt 6, *zorgvuldig en verantwoord omgaan met mensen en middelen*: het Het EKWC heeft nog stappen te zetten als het gaat om eerlijke beloning van de medewerkers. Een aanpassing hiervan wordt direct gedaan indien een verhoging van de subsidie wordt toegekend.
- Tav punt 8, *samenstelling raad van toezicht*: er wordt, met het aftreden van een aantal Raad van Toezichtleden in zicht, een aantal profielen herijkt op basis van de actuele omstandigheden. Zo is er gezien de uitdaging op het gebied van duurzaamheid behoefte aan kennis en kunde op dit gebied in de Raad van Toezicht. Dit speelde in de vorige samenstelling van de Raad van Toezicht minder een rol. Verder is een belangrijk aandachtspunt de samenstelling van een meer diverse Raad van Toezicht. In onze werving is hier specifiek aandacht voor.

DIVERSITEIT & INCLUSIE

Het EKWC draagt bij aan een inclusieve kunstsector. Wij benaderen representatie inclusief. Het gaat hierbij niet alleen over culturele of etnische achtergrond, maar ook over gender, seksuele geaardheid, leeftijd, sociaal-economische en geografische achtergrond. In 2023 deed het EKWC de scan van de *Code Diversiteit en Inclusie* (D&I). Op basis van deze scan zit het EKWC in de implementatiefase: de organisatie heeft een welwillende houding ten opzichte van D&I en heeft al concrete actie ondernomen om die te bevorderen, maar D&I vormt nog niet de integrale kern van de organisatie.

Waar staan we en waar gaan we heen?

We zetten in op een nog actiever diversiteitsbeleid gericht op inclusie op alle fronten. De Code Culturele Diversiteit is hiervoor leidend. De komende jaren pakken we de volgende zaken op:

- Het formuleren van een inclusief HR-beleid.
- Diversiteit als integraal onderdeel van de criteria bij de selectietrajecten na een *open call*.
- Voor onze selectie- en begeleidingsprocessen is het relevant en onontbeerlijk om verschillende perspectieven in te kunnen brengen. We zoeken dan ook bewust naar een goede balans in de samenstelling van het team en de commissieleden.
- Het ontwikkelen van meer kennis en vaardigheden op het gebied van D&I.

We hebben meer budget gereserveerd voor training, scholing en extern advies. Waar nodig zullen we ook extern advies inhuren voor aangepaste wervingsprocedures.

EXPLOITATIE- REKENING 2023

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
	€	€	€
Baten beschikbaar voor doelstelling			
<i>Eigen directe inkomsten (20)</i>			
Kaartverkoop	25.023	22.500	19.510
Overige publieksinkomsten	30.992	75.466	33.452
Overige directe inkomsten	445.307	378.453	448.343
	501.322	476.419	501.305
<i>Indirecte inkomsten (21)</i>	-	65.000	17.796
<i>Private middelen - private fondsen</i>	-	-	-
	501.322	541.419	519.101
<i>Subsidies (21)</i>			
Totaal structureel OCW	596.103	500.000	559.269
Totaal structureel Provincie	203.720	203.720	203.720
Incidentele publieke subsidies	276.400	35.000	10.696
	1.076.223	738.720	773.685
Totaal beschikbaar voor doelstelling	1.577.545	1.280.139	1.292.786

15

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
	€	€	€
Bestedingen aan de doelstelling			
<i>Beheerlasten</i>			
Materiële kosten (23)	270.508		208.899
Personeelslasten (24)	261.198		199.444
	531.706		408.343
<i>Activiteitenlasten</i>			
Materiële kosten (25)	637.713		500.482
Personeelslasten (26)	425.314		394.553
	1.063.027		895.035
Totaal besteed aan doelstelling	1.594.733	1.277.939	1.303.378
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-17.188	2.200	-10.592
Financieel baten en lasten	63.922		-105.727
Saldo rentelasten en -baten (27)	-3.357	-2.200	-804
Exploitatieresultaat	43.378	-	-117.123
<i>Bestemming exploitatieresultaat (onttrekking neg./dotatie pos.)</i>	2023	2022	
Onttrekking/dotatie algemene reserve	23.572	-9.421	
Onttrekking/dotatie bestemmings-reserve aflossing hypotheek	63.922	-105.727	
Onttrekking/dotatie bestemmings-fonds Soundlab	-44.116	-	
Onttrekking/dotatie bestemmings-reserve OC&W+provincie N Brabant	-	-1.976	
Totaal	43.378	-117.124	

TOELICHTING

Uit de jaarcijfers blijkt dat er een positief exploitatieresultaat behaald is over 2023 van € 43.378. Dit resultaat was niet mogelijk geweest zonder de extra ondersteuning ten behoeve van de energiekosten door het ministerie van OC&W.

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering is € 17.188 negatief, voornamelijk als gevolg van een terugval in inkomsten. De begrootte incidentele opbrengsten (donaties) werden niet gehaald, wat een verschil van € 65.000 betekende ten opzichte van de begroting. Deze tekortkoming werd deels gecompenseerd door hogere inkomsten uit kaartverkoop en deelnemersbijdragen, met een totaal van € 62.822. Bovendien waren de ontvangen subsidies van OC&W met € 67.756 hoger dan begroot, voornamelijk vanwege de indexering. Daarnaast is een bijdrage voor energietarieven ontvangen van OC&W om de hogere tarieven te kunnen dragen. Van de gemeente Oisterwijk is ook, met terugwerkende kracht een eenmalige bijdrage ontvangen ter compensatie van gemiste opbrengsten in coronatijden.

In het boekjaar 2023 zijn de uitgaven toegenomen als gevolg van hogere kosten voor personeel, energie, advieskosten en projectkosten. De stijging van de personeelskosten werd voornamelijk veroorzaakt door een correctie van de salarissen op basis van de ontvangen indexering binnen de subsidie van OC&W, waarbij gestreefd werd naar eerlijke beloning. Bovendien resulteerde de inzet van externe krachten om zieke medewerkers te vervangen of om ontbrekende expertise binnen het team aan te vullen in een verhoging van de personeelskosten. De stijging van de advieskosten was te wijten aan de inzet van adviesdiensten op het gebied van financiële controle, juridische zaken, fondsenwerving en de herinrichting van de winkel. De toename

van de energiekosten werd gecompenseerd door een eenmalige bijdrage van OC&W. De projectkosten betreffen de realisatie van het Soundlab. De kosten hiervan zijn gedekt uit de bestemmingsreserve. Na het behaalde resultaat is deze reserve volledig aangewend.

ORGANISATIE

Directeur-bestuurder

Geertje Jacobs

Programmamanager

Nico Thöne

Adviseurs

Sander Alblas, Froukje van Baren, Luc Daamen, Katrin König, Tjalling Mulder, Katrina Niebergal, Pierluigi Pompei

Stagiaires

Annika Arkesteijn, Valya Prytula

Assistenten

Valya Prytula, Brooke Marrisett

Kantoor/Werkplaats/Huishoudelijke

dienst

Linda Barkhuijzen, Yves Brandsma, Annelies Broenink, Debby Lutter, Monique Ouwers, Ingrid Thijssen

Vrijwilligers archief

Henry Molenaar, Christien van Esch, Piet Thomassen, Diny Muskens

Vrijwilligers EKWC winkel

Jose van Venrooij, Jolanda van Kempen, Harry Jager, Jeanne Oerlemans

KoffieMiep

Annemieke de Riet, Loes Hazenberg, Machteld Zoontjens

Raad van Toezicht

Amo Bosman, Irene Fortuyn (voorzitter), Tet Reuver, Anne Wenzel

17

COLOFON

Tekst

Geertje Jacobs

Beeldredactie

Geertje Jacobs/Nico Thöne

Ontwerp

Marleen van den End

In de huisstijl van Trapped in Suburbia

Fotografie

Ad van Lieshout

Rachel Dielemans

Arjan Lammerts

Sharon van Overmeieren (BE), Asiat Park (BE)

